

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 6, 2016

[Назад](#)[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 1 1

УДК 330.3

К. В. Тарасов,
здобувач ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України, м. Київ

ЗМІНА СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ЯК ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

К. V. Tarasov,
Competitor of the Institut for economics and forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences, Kiev

CHANGE OF THE ENTERPRISE PROFITS TAXATING SYSTEM AS THE SOURCE OF INCREASING OF THE UKRAINIAN FIRMS CAPITALIZATION

У статті проаналізовано роль оподаткування прибутку підприємств як одного із важливих джерел самофінансування процесів капіталізації в умовах обмеженості фінансових ресурсів. Досліджено взаємозалежність показників рентабельності операційної діяльності та кількості збиткових підприємств в розрізі окремих видів економічної діяльності. Запропоновано новий підхід до диференціації ставки оподаткування прибутку підприємств за галузевосекторальним принципом, введення інноваційних принципів надання податкових пільг із податку на прибуток найбільш перспективним галузям, створення резервів для здійснення капітальних інвестицій, внесення змін в діючі норми Податкового кодексу України в частині оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності, що дозволить збільшити частку власних ресурсів підприємств та спрямувати їх на підвищення рівня капіталізації суб'єктів господарювання.

We analyzed the role of enterprise profits taxation as one of the important capitalization sources by the condition of the limited financial resources. We investigated the interdependency of the profitability of the operating activity and quantity of unprofitable firms in different types of economical activity. We proposed new approach to differentiation corporative tax rate according to branch-sectoral criteria and proposed new innovation criteria of the tax benefits for most perspective branches. We proposed for firms the procedure to organize the non-taxed reserves for capital investment and proposed changes in Tax Code of Ukraine relative to taxation of the investment activity firm's profit. This propositions admit to increase weight of the own resources for Ukrainian firms and direct it to growth capitalization level of economic agents.

Ключові слова: податкова політика, податок на прибуток, податкові пільги, ставка податку, рентабельність, самофінансування.

Key words: tax policy, corporative income tax, tax references, tax rate, self-financing.

Постановка проблеми. Система оподаткування прибутку підприємств відіграє важливу роль в процесах капіталізації суб'єктів господарювання в країнах із ринковою економікою. Сьогодні цей податок є одним із основних бюджетотворюючих складових фіскальної системи. Разом з тим податок на прибуток окрім фіскальної функції виконує також важливу регулюючу функцію, оскільки безпосередньо впливає на ділову активність підприємств будь-якої країни. Однак, оподаткування прибутку підприємств в Україні поки що не набуло оптимальної форми, тому доцільно продовжувати дослідження шляхів його вдосконалення з метою збільшення потенційних ресурсів для капіталізації підприємств, які формуються на ендогенній основі.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми оподаткування прибутку активно досліджують зарубіжні та українські вчені. Комплексно питання методології оподаткування прибутку та особливості впливу податкової політики на капіталізацію підприємств розглянуто в роботах Т. Єфименко [3], А. Крисоватого [7], А. Соколовської [14], В. Юрова [22]. Питання ролі прибутку для самофінансування підприємств висвітлено в працях В. Сергієнко [13]. Міжнародний досвід застосування стимулюючої податкової політики із капіталізації прибутку на прикладі конкретних країн вивчали В. Шевчук [21], О. Молдован [11], У. Вагшаль [23]. Загальну оцінку впливу бюджетно-податкової політики на динаміку макроіндикаторів економіки України здійснено в колективній монографії, присвяченій інформаційно-аналітичному супроводженню бюджетного процесу [4, с. 32-50].

Основні результати дослідження. Податок на прибуток корпоративних підприємств-юридичних осіб (корпоративний податок, corporative income tax) застосовується в більшості країн світу. У практиці державного регулювання економіки цей податок, окрім фіскального засобу, є важливим механізмом регулювання господарської активності підприємств. Загальною тенденцією останніх 50 років у світовій економіці є поступове зниження податкової ставки та впровадження широкого спектру пільг для оподаткування прибутку із метою збільшення частки прибутку, що капіталізується. Так, на зменшення ставки в країнах ОЕСР звертають увагу І. Луніна та Н. Фролова [9, с. 15-18], а також німецький дослідник У. Вагшаль [23, с. 67-79]. В. Мельник та Т. Кошук також підкреслюють, що встановлення невисокої ставки із податку на прибуток відповідає європейській практиці [10, с. 50]. У колективній монографії під керівництвом А. Крисоватого звертається увага на те, що поступово збільшується роль спеціальних пільг інвестиційного спрямування [7, с. 148]. Але, як підкреслюють Ю. Конрад та І. Луніна, конфігурація податкової системи має базуватися на чотирьох групах принципів [5, с. 30], тому при проектуванні системи оподаткування прибутку у кожній конкретній країні доводиться обирати оптимальне співвідношення між фіскальною та регулюючою функцією цього податку. В таблиці 1 розраховано питому вагу в доходах Зведеного бюджету України основних бюджетотворюючих податків.

Таблиця 1.
Частка в доходах Зведеного бюджету України основних бюджетотворюючих податків

Рік	Доходи Зведеного бюджету, млн. грн.	Податок на прибуток		ПДВ		Податок на доходи фізичних осіб	
		млн. грн.	частка в доходах, %	млн. грн.	частка в доходах, %	млн. грн.	частка в доходах, %
2000	49117,9	7698,4	15,7	9441,4	19,2	6377,7	13,0
2001	54934,6	8280,0	15,1	10348,4	18,8	8774,9	16,0
2002	61954,3	9398,3	15,2	13471,2	21,7	10823,9	17,5
2003	75285,8	13237,2	17,6	12598,1	16,7	13521,3	18,0
2004	91529,4	16161,7	17,7	16733,5	18,3	13213,3	14,4
2005	134183,2	23464,0	17,5	33803,8	25,2	17325,2	12,9
2006	171811,5	26172,1	15,2	50396,7	29,3	22791,1	13,3
2007	219936,5	34407,2	15,6	59382,8	27,0	34782,1	15,8
2008	297893,0	47856,8	16,1	92082,6	30,9	45895,8	15,4
2009	272967,0	33048,0	12,1	84596,7	31,0	44485,3	16,3
2010	314506,3	40359,1	12,8	86315,9	27,4	51029,3	16,2
2011	398553,6	55097,0	13,8	130093,8	32,6	60224,5	15,1
2012	445525,3	55793,0	12,5	138826,8	31,2	68092,4	15,3
2013	442788,7	54993,8	12,4	128269,3	29,0	72151,1	16,3
2014	456067,3	40201,5	8,8	139024,3	30,5	75202,9	16,5

Джерело: розраховано на основі [15-19]

Із наведеної в табл. 1 статистики видно, що за останні 14 років частка податку на прибуток в доходах бюджету України суттєво знизилася та є найменшою серед трьох основних бюджетотворюючих податків. Однак, специфіка оподаткування прибутку полягає в необхідності враховувати не тільки фінансові потреби, а й стимулюючу функцію. Слід звернути увагу, що прибуток підприємства є основним внутрішнім джерелом для здійснення капіталізації та розширеного відтворення ділового циклу, а в умовах фінансової нестабільності та інфляції механізм самофінансування підприємств стає найбільш стабільним джерелом капіталізації реального сектору економіки в макроекономічному масштабі.

Таблиця 2.
Інвестиції в основний капітал підприємств України за джерелами фінансування у 2000-2006 рр. (% до загального обсягу)

Джерело	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Державний бюджет	5,1	5,4	5,0	7,0	10,5	5,5	5,5
Місцевий бюджет	4,1	4,1	3,7	4,1	4,7	4,2	4,3
Власні кошти підприємств і організацій	68,6	66,8	65,8	61,4	61,7	57,4	57,8
Іноземні інвестори	5,9	4,3	5,6	5,5	3,6	5,0	3,7
Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво	5,0	4,4	4,2	3,6	3,4	3,3	4,1
Кредити банків та інші позики	1,7	4,3	5,3	8,2	7,6	14,8	15,5
Інші джерела фінансування	9,6	10,7	10,4	10,2	8,5	9,8	9,1
Усього	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: розраховано на основі [15-19]

Зокрема, в умовах інфляції банки неохоче кредитують інноваційні та венчурні проекти, тому в такі періоди можливість фінансувати інноваційне оновлення підприємств прямо залежить від наявності власних джерел фінансових ресурсів. Дані про питому вагу власних коштів підприємств України у здійсненні капітальних інвестицій протягом 2000-2014 рр. наведені в табл. 2, 3.

Таблиця 3.
Інвестиції в основний капітал підприємств України за джерелами фінансування у 2007-2014 рр. (% до загального обсягу)

Джерело	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Державний бюджет	5,6	5,0	4,4	5,8	7,1	5,8	2,4	1,2
Місцевий бюджет	3,9	4,2	2,7	3,4	3,4	3,1	2,7	2,7
Власні кошти підприємств і організацій	56,5	56,7	63,3	60,8	58,6	59,7	63,8	70,5
Іноземні інвестори	3,5	3,3	4,5	2,1	2,8	1,7	1,8	2,6
Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво	4,5	5,0	3,6	8,6	5,8	7,5	8,1	10,0
Кошти населення на будівництво власних квартир	5,2	4,1	3,2	2,5	1,7	1,3	2,5	
Кредити банків та інші позики	16,6	17,3	14,2	12,3	16,3	17,1	15,3	9,9
Інші джерела фінансування	4,2	4,4	4,1	4,3	4,3	3,8	3,4	3,1
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: розраховано на основі [15-19]

Дані таблиць 2 і 3 свідчать, що власні кошти підприємств України були і залишаються головним джерелом інвестування, що цілком зрозуміло із огляду на дефіцит фінансових ресурсів. На слабкий вплив інших, крім прибутку, джерел, зокрема кредитних коштів, на капіталізацію українських підприємств вказує В. Баліцька [2, с. 43]. Можна погодитися із думкою В. Юрова, що без капіталізації прибутку підприємства не здолають спад виробництва [22, с. 123]. Н. Фролова робить висновок, що податкове навантаження на капітал в Україні дуже високе порівняно із країнами ЄС та постсоціалістичними країнами, і воно повністю припадає на оподаткування прибутку підприємств [20, с. 58]. Отже, існує потреба у подальшому пошуку шляхів із зниження податкового тягаря та стимулювання процесів капіталізації підприємств України.

В контексті оцінки потенційних власних джерел капіталізації підприємств вважаємо за необхідне звернути увагу на рівень рентабельності основних видів діяльності (табл. 4, 5). Так, у 2010-2014 рр. найвищий рівень рентабельності від операційної діяльності було досягнуто в сільському господарстві (11-22 %). За результатами 2014 року спостерігається велика розбіжність між показниками рентабельності по галузях. Так, якщо в сільському господарстві – це 20,3%, то в торгівлі – мінус 13%. Проблематику формування фінансових результатів діяльності підприємств різних галузей, зокрема, в контексті аналізу грошових потоків, детально досліджувала В. Баліцька [1, с. 121-126].

Таблиця 4.
Рентабельність операційної діяльності по окремих видах економічної діяльності в Україні в 2005-2009 рр., %

Вид діяльності	2005	2006	2007	2008	2009
Сільське та лісове господарство	12,7	10,0	19,0	12,9	14,7
Промисловість	5,5	5,8	5,8	4,9	1,8
Будівництво	2,2	3,1	2,6	-2,7	-0,9
Торгівля, ремонт автомобілів та побутових виробів	14,8	12,7	13,1	-0,2	4,5
Діяльність готелів та ресторанів	4,2	1,1	1,3	-6,3	-3,3
Діяльність транспорту та зв'язку	11,7	9,9	9,8	6,9	8,5
Операції із нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	0,3	2,9	3,7	4,0	5,1
Освіта	9,3	10,5	8,3	6,2	6,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,8	2,4	2,0	0,3	3,1
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	0,8	1,2	2,6	-6,7	-13,7

Джерело: розраховано на основі [18-19]

Таблиця 5.
Рентабельність операційної діяльності по окремих видах економічної діяльності в Україні в 2010-2014 рр., %

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014
Сільське, лісове та рибне господарство	22,9	23,2	21,7	11,3	20,3
Промисловість	3,5	4,7	3,4	3,0	2,3
Будівництво	-1,5	0,2	-0,1	0,0	4,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	9,8	15,0	12,2	10,2	-13,1
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	5,6	6,1	5,4	3,5	-3,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	-1,8	-0,1	-1,1	-2,8	-26,6
Інформація та телекомунікації	7,4	7,6	10,5	11,8	-1,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	-6,6	0,5	0,3	-1,3	-28,5

Джерело: розраховано на основі [18-19]

За результатами 2014 року від'ємну рентабельність мали п'ять видів діяльності. Тому для вирівнювання або, принаймні, зменшення розриву в рівнях рентабельності між різними видами економічної діяльності може розглядатися питання щодо застосування різного виду податкових пільг (зокрема, шляхом зниження, або навпаки підвищення ставки), але за умов економічного обґрунтування структури та величини операційних витрат, що призвели до від'ємної рентабельності. Так, Т. Сфименко вказує, що в окремих країнах Європи (у Португалії, Франції) комплекс антикризових економічних заходів базувався на збільшенні ставки оподаткування корпоративного прибутку [3, с. 224-225], а в такій високо розвинутій країні, як Швеція, податок на прибуток корпорацій завжди був традиційно високий. Однак, на нашу думку, зведення пільг із оподаткування прибутку лише до збільшення, або зниження ставки оподаткування, є спірним питанням, яке потребує дуже ретельних розрахунків.

На поширену практику впровадження пільг в країнах ЄС вказує О. Молдован [11, с. 41], але при цьому різні країни застосовують індивідуальні підходи. Як показують дослідження В. Шевчука та Р. Копича, зміни у податкових системах багатьох країн Східної Європи після кризи 2008-2009 рр. призвели до зниження ставок податку на прибуток корпорацій до 19-20 відсотків, і тому сьогоднішня низька базова ставка податку на прибуток в Україні (18 відсотків) практично не відрізняється від східноєвропейських країн [21, с. 392-403]. Крім того, в Україні тривалий час функціонує значна кількість збиткових підприємств (табл. 6, 7), і лише механічне зниження ставки не дасть, на нашу думку, потрібного ефекту.

Таблиця 6.
Питома вага збиткових підприємств в Україні у 2005-2009 рр., %

Вид діяльності	2005	2006	2007	2008	2009
Всі види разом	34,2	33,5	32,5	37,2	39,9
Промисловість	36,5	34,7	33,4	38,9	40,3
Будівництво	33,8	31,9	32,1	37,2	43,0
Сільське, лісове та рибне господарство	33,8	31,3	26,3	28,3	30,1
Торгівля, ремонт автомобілів та побутових предметів	30,1	30,6	29,3	34,1	36,3
Діяльність готелів та ресторанів	37,2	35,8	34,0	38,1	40,2
Діяльність транспорту та зв'язку	38,3	37,2	35,5	40,5	43,1

Джерело: розраховано на основі [17-18]

Таблиця 7.
Питома вага збиткових підприємств в Україні у 2010-2014 рр., %

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014
Всі види разом	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7
Промисловість	41,3	37,4	37,6	36,7	36,8
Будівництво	44,7	39,5	39,5	37,7	37,4
Сільське, лісове та рибне господарство	30,5	17,0	21,7	20,1	15,8
Оптова та роздрібна торгівля та послуги ремонту автотранспорту	37,5	33,3	34,0	32,8	33,4

Джерело: розраховано на основі [18-19]

Тому вважаємо за доцільне для стимулювання капіталізації прибутку підприємств розглянути можливість використання не загального зниження ставки оподаткування, а застосовувати диференційовані ставки оподаткування прибутку по окремих галузях. Такий підхід використовується в окремих країнах Європи, на що звертає увагу А. Соколовська [6, с. 62-66].

Із врахуванням світового досвіду пропонується диференціювати ставку оподаткування прибутку в наступних галузях та секторах економіки (табл. 8).

Таблиця 8.
Диференціація ставки оподаткування прибутку підприємств за галузево-секторальним принципом

Галузь (вид діяльності)	Ставка оподаткування прибутку
Промислове виробництво	Стандартна
Капітальне будівництво житлових багатоквартирних будинків	Знижена
Сільськогосподарське виробництво	Знижена
Оптова та роздрібна торгівля	Підвищена
Банківська (фінансова) діяльність	Підвищена
Надання послуг	Стандартна

(розробка автора)

Знижену ставку пропонується застосувати в сільському господарстві та капітальному будівництві житлових багатоквартирних будинків. Це зумовлено тим, щоб залишити більше коштів у сільгоспвиробників, чим можна частково врегулювати питання відшкодування ПДВ, а також для зниження вартості житла. Для

оптово-роздрібною торгівлі та банківської (фінансової) діяльності пропонується встановити підвищену ставку оподаткування прибутку. Це пов'язано не тільки з різким коливанням показників рентабельності, а й необхідністю оптимізації доходів-витрат. Якщо в 2010-2013 рр. рівень рентабельності в оптово-роздрібній торгівлі коливався в межах 10-15%, то за результатами 2014 року – був мінус 13%. Причини можуть критися в неопрацьованості операційних витрат за рахунок великої кількості посередницьких фірм, які суттєво підвищують ціни для споживачів.

Крім диференціації оподаткування прибутку за галузево-секторальним принципом, можна застосувати також диференційоване оподаткування прибутку в розрізі окремих видів діяльності. Так, прибутковість підприємства в цілому складається із прибутковості трьох його окремих видів діяльності – операційної, фінансової, інвестиційної. Причому, прибутковість для одного із видів діяльності може бути нівельована збитковістю інших видів і призвести до збиткової діяльності підприємства в цілому. На важливість оцінки ефективності роботи підприємств у розрізі окремих видів діяльності вказує О. Короткевич [6, с. 62-66]. Суттєвим при цьому, як зазначають В. Баліцька та О. Короткевич [8, с. 116-126], є те, що підприємство може бути в частині операційної діяльності цілком ефективним, але збитки від фінансової діяльності перекривають прибутковість, одержану від реального виробничого процесу.

На нашу думку, доцільним є перехід до повністю відокремленого оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності. Окреме оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності означатиме, по суті, запровадження шедулярного принципу оподаткування прибутку. Зазначимо, що із технічної точки зору це здійснити не складно, оскільки система бухгалтерських рахунків в Україні дозволяє окремо розрахувати фінансовий результат від операцій із цінними паперами та капітальними активами. Такий підхід серед європейських країн цілком успішно апробований в Греції та Франції [14, с. 116-121]. На сьогоднішній день це питання вирішене у податковому законодавстві України лише частково (табл. 9).

Таблиця 9.

Встановлений Податковим кодексом України порядок оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності	Запропонований автором порядок оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності
До складу загального оподаткованого прибутку включається лише позитивний фінансовий результат від операцій із цінними паперами. У випадку отримання від'ємного фінансового результату він не включається до оподаткованого прибутку підприємства.	<p>1. Фінансовий результат від інвестиційної діяльності розраховується і оподатковується окремо від фінансового результату за іншими видами діяльності. Від'ємні залишки переносяться на наступні роки тільки на оподатковуваний прибуток від інвестиційної діяльності. Оподаткування прибутку від інвестиційної діяльності здійснюється за окремою ставкою.</p> <p>2. При розрахунку оподаткованого прибутку від інвестиційної діяльності розраховується окремо результат від діяльності із фінансовими інвестиціями та окремо – від діяльності із капітальними активами.</p>

(сформовано автором)

Також пропонується із європейського досвіду використати ще один стимулюючий інструмент, а саме неоподатковувати резервні інвестиційні фонди. Сутність неоподатковуваних резервних інвестиційних фондів полягає в тому, що підприємству дозволяється створити резерв для здійснення майбутніх капітальних інвестицій. На суму створеного резерву, відповідно, збільшуються витрати підприємства і зменшуються база оподаткування прибутку. Інвестиційні резерви підприємству необхідно використати за цільовим призначенням, інакше йому загрожують фінансові санкції. Використання неоподатковуваних резервних інвестиційних фондів пропонується запровадити в Україні наступним чином. Право на створення резервного фонду інвестиційного призначення надавати підприємствам, що ведуть діяльність не менше 3 років, не мають податкових заборгованостей і заборгованостей із виплатою заробітної плати та на яких працює не менше 30 осіб.

Для створення резервного фонду інвестиційного призначення необхідно:

- 1) укласти договори на поставку капітального обладнання, на придбання якого передбачається витратити кошти фонду;
- 2) зареєструвати створення резервного цільового фонду у відділенні фіскальної служби за місцем реєстрації;
- 3) відкрити спеціальний рахунок в банку, для цього слід надати в банк ті ж самі угоди про поставку капітального обладнання, що зареєстровані у фіскальній службі.

У випадку зміни угоди на постачання капітального обладнання рахунок змінювати не треба, але нові угоди слід так само зареєструвати у фіскальній службі та подати до банку, де відкритий цільовий рахунок. Всі розрахунки із цільового використання резервного інвестиційного фонду мають проводитися через відкритий спеціальний рахунок, і банк не матиме права здійснювати із нього інші платежі, крім розрахунків за придбання капітального обладнання в межах загального обсягу резервного інвестиційного фонду або повернення коштів від постачальників капітального обладнання платнику у випадку скасування угоди. Один раз на півроку платник податку має подавати до фіскальної служби довідку про операції із використання резервного фонду, яку банк, де ведеться спеціальний рахунок, має підтвердити. Варто підкреслити, що практика створення подібних фондів добре себе зарекомендувала у Швеції [14, с. 122-136].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Податок на прибуток на сьогоднішній день все в більшій мірі починає виконувати не тільки суто фіскальну, але й стимулюючу функцію для капіталовкладень підприємств. З метою ефективного стимулювання капіталізації підприємств недостатньо змінити тільки ставки оподаткування, а потрібно також широко застосовувати спеціальні податкові пільги. В статті запропоновано систему стимулювальних заходів для підвищення рівня капіталізації прибутку підприємств, що спирається на апробовані в багатьох країнах методи. Для подальших досліджень перспективними напрямами є аналіз оптимальної методології формування бази оподаткування, а також аналіз питань оподаткування дивідендів, який необхідно вивчати безпосередньо у зв'язку із системою оподаткування доходів фізичних осіб.

Література.

1. Баліцька В.В. Загальні параметри грошових потоків підприємств України [Текст] В.В. Баліцька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 7. – С. 121–126.
2. Баліцька В.В. Тенденції капіталоутворення вітчизняних підприємств [Текст] // Науков-технічна інформація. – 2009. – № 2 (40). – С. 37–46.
3. Єфименко Т.І. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи : монографія / Т.І. Єфименко, А.М. Соколовська – К. : Академія фінансового управління, 2013. – 492 с.
4. Інформаційно-аналітичне супроводження бюджетного процесу : Монографія / За ред. С.О. Довгого, І.В. Сергієнка. – К. : ТОВ «Інформаційні системи», 2013. – 420 с.
5. Конрад Ю. Податкова політика в Україні: підходи і перспектива [Текст] / І. Луніна, Ю. Конрад // Економіка України. – 1996. – № 11. – С. 29–37.
6. Короткевич О. В. Ефективність поточної господарської діяльності: структура, рівень, динаміка (2000-2006 рр.) [Текст] / О. В. Короткевич // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 3. – С. 61–69.
7. Крисоватий А.І. Податкова трансформація в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції : монографія / Крисоватий А.І., Мельник В.М., Кошук Т.В. – Тернопіль, ТНЕУ, 2014. – 236 с.
8. Луніна І.О. Розвиток державних фінансів України в умовах глобалізації : кол. монографія / [І.О. Луніна, О.О. Булана, Н.Б. Фролова] -НАН України, ДП «Інститут економіки та прогнозування» НАН України – К., 2014. – 296 с.
9. Луніна І.О. Міжнародні тенденції реформування податкових систем у після кризовий період 2008-2014 рр. та уроки для України [Текст] / І.О. Луніна, Н.Б. Фролова // Фінанси України. – 2015. – № 8. – С. 7-20.
10. Мельник В.М. Податкові реформи в умовах гострого дефіциту фіскальних ресурсів: досвід країн ЄС та українські реалії [Текст] / В.М. Мельник, Т.В. Кошук // Економіка України. – 2014. – № 6. – С. 37-56.
11. Молдован О.О. Гармонізація системи фіскальних стимулів із правилами ЄС як чинник підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [Текст] / О.О. Молдован // Фінанси України. – 2014. – № 2. – С. 115 – 125.
12. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13-14, №1 5-16, № 17. – ст.112

[Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

13. Сергиенко Я.В. Финансы и реальный сектор : монография / Я.В. Сергиенко. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 384 с.
14. Соколовська А.М. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду: монографія / А.М. Соколовська, І.О. Луніна, Т.І. Єфименко. – К. : НДФІ, 2006 – 320 с.
15. Статистичний щорічник України 2001 рік. – К. : «Техніка», 2002 – 644 с.
16. Статистичний щорічник України 2004 рік. – К. : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2005. – 592 с.
17. Статистичний щорічник України 2007 рік. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.
18. Статистичний щорічник України 2010 рік. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.
19. Статистичний щорічник України 2014 рік. – К. : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2015. – 586 с.
20. Фролова Н.Б. Податкове навантаження на працю, капітал і кінцеве споживання в умовах дії Податкового кодексу України [Текст] // Економіка України. – 2014. – № 8. – С. 47-60.
21. Шевчук В.О. Фіскальна політика країн Центральної і Східної Європи : монографія / В.О. Шевчук. – Львів. : ПАІС, 2011. – 543 с.
22. Юров В.Ф. Прибыль в рыночной экономике: вопросы теории и практики: монография / В.Ф. Юров. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 144 с.
23. Wagschal U. Steuerpolitik und Steuerreformen im internationalen Vergleich - Munster.: LIT Verlag, 2005 – 466 p.

References.

1. Balitska, V.V. (2007), “Tendencies of the capitalmaking of the national firms”, *Formuvannya runkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 7, pp. 121-126.
2. Balitska, V.V. (2007), “Tendencies of the capitalmaking of the national firms”, *Naukovo-technichna informatsiya*, vol.2 (40), pp.37-46.
3. Efimenko. T.I. and Sokolovska. A.M. (2013), *Dynamika podatkovogo navantazennya v Ukraini v konteksti realizatsiji podatkovoi reformy* [Dynamic of the tax loading in the context of the tax reform realization], DNNU “Akademija finansovogo upravlinnya”, Kyiv, Ukraine
4. (2013), *Informatsijno-analityчне suprovodzhennija budgetnogo protzesu* [Informatical-analytical maintenance of the budget protzess], TOV “Informatizijni systemu”, Kyiv, Ukraine
5. Konrad, Yu. and Lunina, I. (1996), “Tax policy in Ukraine : approaches and prospects”, *Ekonomika Ukrainy*, vol.11, pp. 29-37.
6. Korotkevich, O.V. (2008), “Efficiency of the current economic activity : structure, level, dynamic (2000-2006)”. *Ekonomika i prognozuvannia*, vol.3, pp. 61-69.
7. Krysovatui, A.I. Melnyk, V.M. and Koshchuk, T.V. (2014), *Podatkovi transformatsiji v ES ta podatkova polityka Ukrainy v konteksti evrointegratsiji* [Tax transformation in the EU and tax policy of the Ukraine on the eurointegration kontekst], TNEU, Ternopil, Ukraine.
8. Lunina I.O., Bulana O.O. and Frolova N.B. (2014), *Rozvytok derzhavnykh finansiv Ukrainy v umovach globalyzatsiji* [The development of the state finance of the Ukraine in terms of the globalization], State Organization “Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences, Kyiv, Ukraine.
9. Lunina, I.O. and Frolova, N.B. (2015), “International tendencies of the reforming of the tax systems on the post-crisis period 2008-2014 and experience for the Ukraine” , *Finansy Ukrainy*, vol.8, pp. 7-20.
10. Melnik, V.M. and Koschuk, T.V. (2014), “Tax reforms in terms of the strong deficit of the fiscal resources: experience of the EU countries and Ukrainian realities”, *Ekonomika Ukrainy*, vol.6, pp. 37-56.
11. Moldovan, O.O. (2014), “Harmonization of the system of the fiscal stimuluses to the EU standarts as a factor of strengthening of the competitiveness of the national firms”. *Finansy Ukrainy*, vol.2, pp. 115-125.
12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Tax Code of Ukraine”, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 22 June 2016),
13. Sergienko, Ya.V. (2004), *Fynansy i realny sektor* [Finance and non-financial sector], Nauka, Moscow, Russia.
14. Sokolovska, A.A. Lunina, I.O. and Efimenko, T.I. (2006), *Systema podatkovykh pilg v Ukraini v konteksti evropejskogo dosvidu* [The system of the tax preferences in Ukraine in a context of the European experience], NDFI, Kyiv, Ukraine.
15. State Statistics Service of Ukraine (2002), *Statystychnyj shchorichnyk Ukrainy 2001 rik* [Statistical annual report year 2001], Technika, Kyiv, Ukraine.
16. State Statistics Service of Ukraine (2005), *Statystychnyj shchorichnyk Ukrainy 2004 rik* [Statistical annual report year 2004], Technika, Kyiv, Ukraine.
17. State Statistics Service of Ukraine (2008), *Statystychnyj shchorichnyk Ukrainy 2007 rik* [Statistical annual report year 2007], Technika, Kyiv, Ukraine.
18. State Statistics Service of Ukraine (2011), *Statystychnyj shchorichnyk Ukrainy 2010 rik* [Statistical annual report year 2010], Technika, Kyiv, Ukraine.
19. State Statistics Service of Ukraine (2015), “Statystychnyj shchorichnyk Ukrainy 2014 rik” [Statistical annual report year 2014], Technika, Kyiv, Ukraine.
20. Frolova N.B. (2014), “Tax loading on the labour, capital and the final consumption in terms of acting of the Tax Code of Ukraine”. *Ekonomika Ukrainy*, vol.8, pp. 47-60.
21. Shevchuk, V.O. (2011), *Fiskalna polityka krajin Tsentralnoji ta Shidnoji Evropu* [Fiskal policy in the Center-and –Eastern European countries], PAIS, Lviv, Ukraine.
22. Jurov, V.F. (2001), *Pribyl v rynochnoji ekonomike : voprosy teorii i praktiki* [Profit on the market economy : problems of the theory and practice], Finansy I statistika, Moscow, Russia.
23. Wagschal, U. (2005), *Steuerpolitik und Steuerreformen im internationalen Vergleich*, LIT Verlag, Munster, FRG.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"